

Síntesi de la Diagnosi i línies de treball
per a l'elaboració del

Pla Director Municipal de Participació
Ciutadana 2010-2015

Ajuntament de Barcelona

Participació i Associacionisme

CONTINGUTS.

Aquest document inclou dos apartats principals: en primer lloc, una síntesi de la diagnosi sobre l'estat de la participació ciutadana en l'Ajuntament de Barcelona; en segon lloc, un recull de les principals línies de treball que se'n deriven de cara al debat participatiu que hom durà a terme per a definir els continguts del Pla Director de Participació Ciutadana de Barcelona. Ambdós constitueixen la base d'anàlisi sobre la que identificar les necessitats, oportunitats, reptes i propostes que hauran de guiar l'elaboració del PDPC.

1. INTRODUCCIÓ.

El dret a participar està reconegut en l'actual marc jurídic, i al mateix temps és una necessitat per als governs locals, per tal de fer front als nous reptes i demandes que planteja la governabilitat dels municipis. Aquests reptes inclouen aspectes de convivència ciutadana, d'inclusió i cohesió socials, d'incorporació de nous col·lectius procedents de nous països, de grans canvis sociodemogràfics i mediambientals i, en l'actual conjuntura de redacció del Pla Director, d'una profunda crisi econòmica que afecta tots els sectors productius.

La participació ciutadana millora la governabilitat del municipi, i aporta un suplement de qualitat i de corresponsabilitat a la democràcia representativa. En aquest sentit, el foment de la participació ciutadana, el gran objectiu d'aquest Pla Director Municipal de Participació Ciutadana, expressa la voluntat política del Govern de Barcelona per millorar les pautes i directrius d'aquesta promoció de la participació, i per extensió la qualitat relacional amb la ciutadania. Barcelona, vol ser així un referent de governança democràtica i inclusiva i de corresponsabilitat entre ciutadania i govern local.

El govern de la ciutat ha apostat clarament per impulsar la participació ciutadana, tant a nivell de ciutat com de districtes i de barris. Així, per exemple, es pot fer esment de les Normes Reguladores del funcionament dels districtes, de l'any 2001, i les Normes Reguladores de la Participació Ciutadana, de l'any 2002. La redacció del PAM 2008-2011 també ha comptat amb una àmplia participació ciutadana. El mateix PAM, expressa clarament el compromís del Govern Municipal en consolidar i aprofundir la participació ciutadana, de manera que aquesta sigui un dels elements definitoris de la Ciutat. El procés participatiu sobre l'Avinguda Diagonal,

d'una altra banda, suposa un gran esforç del govern de la ciutat per impulsar i afavorir una participació ciutadana de gran abast.

A banda dels Consells de ciutat, de districte o de barri, Barcelona compta amb una gran quantitat d'òrgans sectorials i de processos participatius, en els quals estan implicats les associacions i la ciutadania a títol individual. Es parteix, per tant, d'una important base i d'una dilatada trajectòria, que cal aprofitar per donar un nou impuls a la política participativa del municipi.

L'elaboració del Pla Director Municipal de Participació Ciutadana 2010-2015 es contempla a la Mesura 1.7.1.1 del Pla d'Actuació Municipal:

... com a eina de definició i programació de les polítiques de participació a la ciutat en els propers anys amb la implicació dels agents polítics i socials de la ciutat, tot preparant la possible elaboració d'un Pla Estratègic.

Aquest Pla Director persegueix incorporar la ciutadania en la definició i el desplegament de les polítiques públiques, tal i com assenyalen les Normes Reguladores de la Participació Ciutadana en el seu pròleg:

... l'objectiu darrer és que tothom qui vulgui participar en la governança de la nostra ciutat pugui fer-ho i que la corresponsabilitat prengui força dins d'aquest nou escenari que es comença a dibuixar.

En síntesi, el Pla Director Municipal de Participació Ciutadana (PDPC) és un instrument de planificació de la participació per als propers 5 anys, i permet l'establiment dels objectius, els mètodes i les estratègies adients per tal d'assolir-los.

Els conceptes de governança i corresponsabilitat estan a la base de la política participativa de la ciutat i de l'elaboració del PDPC. La definició de participació ciutadana en la que es basa la ciutat de Barcelona, que inclou ambdós conceptes, té en compte les establertes per la Generalitat de Catalunya i per la FEMP i es concreta en la plantejada en el PAM 2008-2011:

En efecte, el Pla Interdepartamental de Participació Ciutadana de la Generalitat de Catalunya la defineix de la següent manera (pàgines 6-7):

... entenem per participació ciutadana tot procés ordenat d'argumentació entre participants representatius de la diversitat de punts de vista i de les vivències de la ciutadania, on es defensen alternatives diverses en el marc dels processos de presa de decisions públiques. És treballar, debatre per trobar el consens possible, a través de l'argumentació, del raonament i quan aquest

no sigui possible, recollir el dissens ja que ens aporta una percepció més real de les posicions dels diferents actors socials relacionats amb aquells temes. El diàleg cerca assolir un discurs col·lectiu o, almenys, delimitar amb exactitud quines són les causes dels conflictes i acaba amb un document útil per prendre decisions polítiques.

Es tracta de tenir present l'opinió de la ciutadania en les decisions públiques, raó per la qual un component imprescindible d'aquests processos és el compromís que els responsables polítics tindran en compte aquestes preferències en el moment de prendre les decisions i, per tant, donaran explicacions per les decisions que han pres.

D'altra banda, la FEMP va aprovar el 24 de juny una proposta sobre el Bon Govern Local, que inclou un apartat específic sobre mesures de democràcia participativa. Entre d'altres mesures, s'hi apunten les següents:

- El Gobierno Local considerará la participación ciudadana no como una alternativa a la representación sino como una condición necesaria para que los representantes locales gobiernen con excelencia.*
- Fomentará una Administración inteligente, dialogante, que implique, coopere, cogestione y codecida con los ciudadanos, facilitando los cauces y los medios necesarios.*
- Creará cauces de intervención ciudadana en la gestión de los servicios municipales descentralizados a través de la participación de los colectivos ciudadanos y de usuarios en los órganos municipales encargados de su gestión y prestación...*
- El Gobierno local educará para la participación ciudadana, diseñando planes de formación adecuados para fomentar el asociacionismo.*
- Asegurará el derecho a la información entre la ciudadanía y los representantes locales, aprovechando al máximo las tecnologías de la información, a cuya utilización contribuirá decididamente.*

I, finalment, el PAM de l'Ajuntament de Barcelona 2008-2011, planteja transparència, proximitat, processos comunitaris en el territori, participació i lideratge del govern local en la construcció d'una ciutat participativa,

establint...canals de comunicació interactius i participatius amb un aprofitament intensiu de les noves tecnologies i d'internet...Finalment, la participació ciutadana haurà de ser un element fonamental del bon govern. Barcelona ha apostat per generar un ampli conjunt de consells i processos d'implicació social de les persones en el govern de la ciutat. La nova etapa comportarà l'enfortiment dels canals de participació i la recerca de noves formes i instruments d'innovació democràtica i de govern amb la ciutadania...(PAM 2008-2011, pàgines 74-76).

2. SÍNTESI DE LA DIAGNOSI SOBRE L'ESTAT DE LA PARTICIPACIÓ CIUTADANA EN L'AJUNTAMENT DE BARCELONA.

El procés de redacció del Pla Director de Participació Ciutadana de l'Ajuntament de Barcelona ha estat precedit d'una diagnosi per a conèixer i valorar l'estat de la participació en aquells òrgans, processos i espais de participació promoguts a la ciutat des de l'Ajuntament.

Per tal de facilitar el procés subsegüent de debat participatiu sobre els continguts del PDPC, hom ha realitzat una síntesi de la diagnosi, que n'exposi els principals resultats i en derivi les línies de treball sobre les que es basarà l'esmentat debat propositiu.

La seva elaboració s'ha basat en l'anàlisi sistemàtica dels estudis i fonts d'informació emprades en el diagnòstic i en la selecció de les dades i conclusions més significatives de cara a la fase posterior abans esmentada. Aquestes fonts han estat:

- L'estudi "Les associacions de Barcelona i la participació en els afers municipals".
- L'estudi "Diagnòstic dels òrgans i mecanismes formals de participació de l'Ajuntament de Barcelona".
- Les aportacions ciutadanes en matèria de participació recollides amb motiu del procés participatiu del PAM 2008-2011.
- L'enquesta de l'Òmnibus Municipal de novembre de 2008, focalitzada en l'estat de la qüestió de la participació ciutadana i l'associacionisme.
- Les Normes Reguladores de la Participació Ciutadana.
- Les Normes Reguladores del funcionament dels Districtes.

2.1. ELS ESPAIS DE PARTICIPACIÓ

2.1.1. Òrgans, processos i mecanismes de participació de ciutat

A banda del Consell de Ciutat, Barcelona compta amb 18 Consells Sectorials de ciutat, 10 Espais (dels quals 6 són Comissions de diferents àmbits) i 3 Audiències Públiques. Suposen, per tant, un total de 34 instàncies de participació d'àmbit de ciutat.

Així mateix, en l'estudi de la Diagnosi s'han identificat 16 processos participatius d'àmbit de ciutat.

2.1.2. Òrgans, processos i mecanismes de participació als districtes

Districtes	Població 2008	Òrgans								Processos	Mecanismes	Total espais	% espais	% població
		Consell Ciut. Dist.	Consells Sectorials	Comissions Treball	Consells Barri	Altres Òrgans	Com. Cons. Govern	Consells Equipam.	Total Òrgans					
Ciutat Vella	111.636	1	9			1	4	7	22	10	1	33	7,57	6,91
Eixample	265.866	1	5	4	6		2	9	27	6	1	34	7,80	16,45
Sants-Montjuïc	181.432	1	8			6	3	23	41	10	1	52	11,93	11,23
Les Corts	82.489	1	11	6		4	4	6	32	3	1	36	8,26	5,10
Sarrià-Sant Gervasi	142.665	1	3	19		5	2	8	38	4	1	43	9,86	8,83
Gràcia	122.088	1	8	9	6	1	3	10	38	8	1	47	10,78	7,56
Horta-Guinardó	170.427	1	9			4	4	21	39	6	1	46	10,55	10,55
Nou Barris	167.433	1	10			3	4	28	46	10	1	57	13,07	10,36
Sant Andreu	145.443	1	13	1	7	4	3	27	56	10	1	67	15,37	9,00
Sant Martí	226.429	1	7	2			3		13	7	1	21	4,82	14,01
Total	1.615.908	10	83	41	19	28	32	139	352	74	10	436	100,00	100,00
% espais part.		2,29	19,04	9,40	4,36	6,42	7,34	31,88	80,73	16,97	2,29	100,00		

Fonts.- Institut d'Estadística de Catalunya
Informe "Diagnòstic dels òrgans i mecanismes formals de participació de l'Ajuntament de Barcelona"

La taula anterior mostra l'existència de 457 òrgans, processos i mecanismes, de participació territorial (districtes i barris), incloses les 10 Audiències Públiques i els 10 Consells Ciutadans de Districte.

- Els Consells Sectorials estan presents en tots els districtes, amb un màxim de 13 a Sant Andreu i un mínim de 3 a Sarrià-Sant Gervasi. Aquest districte, en canvi, és el que disposa de més Comissions de Treball, amb un total de 19.
- Els Consells de Barri estan presents en 3 districtes; al llarg de l'any 2009 seran presents a tots els districtes de la ciutat en nombre de 73.
- Les Comissions Consultives de Govern estan presents en tots els districtes.
- Per nombre total d'òrgans, processos i mecanismes de participació, els districtes de Sant Andreu i Nou Barris disposen de la quantitat màxima, i Sant Martí i Ciutat Vella del mínim nombre.
- Els Consells d'Equipaments i els Consells sectorials són els tipus d'òrgans participatius més nombrosos, sumant-ne entre tots dos més de la meitat dels òrgans existents als districtes.

2.2. L'ESTAT DE LA PARTICIPACIÓ

2.2.1. Visió general

- A Barcelona funciona des de fa molts anys una gran diversitat d'òrgans, processos i mecanismes de participació ciutadana. Les característiques dels òrgans i el seu abast –territorials, de ciutat o sectorials- dibuixen un mapa complex i poc sistematitzat i coordinat entre si. Un bon exemple d'aquesta falta de sistematització és la dificultat existent per a descriure els projectes que han incorporat participació a la ciutat de Barcelona per part d'una bona part dels actors socials consultats¹.
- Molts d'aquests espais de participació, sectorials o territorials, estan molt compartimentats en temàtiques o àmbits molt delimitats, la qual cosa dificulta la seva interconnexió i l'aprofitament de les seves potencialitats².
- Hi ha una clara coincidència entre associacions i tècnics municipals sobre les raons que mouen a la participació. Estar informats i treballar en xarxa són les principals, seguides de la voluntat de fer aportacions en els projectes, exercir influència, col·laborar en la presa de decisions i participar en els afers

¹ Al *Diagnòstic dels òrgans i mecanismes formals de participació de l'Ajuntament de Barcelona*, i més concretament al "Catàleg dels òrgans, mecanismes i processos de participació de l'Ajuntament de Barcelona" es diu literalment (pàgina 60):

La primera conclusió sobre la sistematització dels processos de participació són les dificultats que comporta descriure els projectes que han incorporat participació. Aquestes dificultats tenen a veure amb la manca de sistematització d'aquests i sobretot en relació als districtes, on és excepcional trobar memòries dels projectes.

També l'informe *Les associacions de Barcelona i la participació en els afers municipals* es fa ressò d'aquesta complexitat (pàgina 48):

El model de participació de l'Ajuntament de Barcelona és complex i dificulta la comprensió per un actor com les entitats, que no estan permanentment en contacte amb els espais de participació municipal. La complexitat es genera per la diversitat de criteris i de temes, pel nombre de reunions, ...

Finalment, una de les qüestions que sobresurt de les aportacions individuals al PAM 2007-2011 és que "Hi ha masses consells". En el mateix sentit, les aportacions de les federacions i dels consells sectorials hi apunten que existeixen masses òrgans i poca coordinació.

² A l'informe *Les associacions de Barcelona i la participació en els afers municipals* es llegeix (pàgina 49):

Una percepció del treball de camp és que els espais de participació de l'Ajuntament de Barcelona estan molt compartimentats. En aquest sentit, l'estructuració en temàtiques i districtes portada a l'extrem provoca una manca d'alineament entre els espais de participació.

públics³. Un alt nivell d'implicació i de compromís per part de les associacions els hi suposa un gran esforç humà i econòmic.

- En els diferents òrgans, processos i mecanismes de participació promoguts per l'Ajuntament de Barcelona no es troba implicada suficientment la diversitat de la ciutadania⁴. Entre aquests col·lectius es pot fer esment de les persones nouvingudes o dels joves de 16-24 anys⁵.
- També es veu necessària una estreta coordinació entre tots els àmbits municipals que promouen i/o faciliten espais de participació, donat que tant les entitats com el personal tècnic consideren que la falta de coordinació disminueix les possibilitats de que la participació ciutadana tingui un major impacte. També s'ha vist que la major part de districtes i sectors tenen una relació escassa amb la Direcció de Participació i Associacionisme i que no hi ha espais suficients de coordinació ni de trobada amb la Direcció⁶.

2.2.2. Ciutadania i participació

- La ciutadania barcelonina, tot i l'existència d'una gran diversitat d'òrgans, processos i mecanismes de participació, desconeix en una gran part aquesta aposta de l'Ajuntament. Així, per exemple, més de la meitat dels barcelonins i barcelonines no es pronuncia davant la pregunta de si hagués volgut participar en alguna ocasió. Les persones més joves, entre 16-34 anys, són les que

³ *Les associacions de Barcelona i la participació en els afers municipals* (pàgina 48):
La valoració global dels espais municipals de participació és positiva i les entitats ...han fet una aposta per participar-hi. Les entitats consideren aquests espais com una oportunitat per poder fer incidència política. També s'entenen com espais d'intercanvi i relació entre entitats i amb els tècnics municipals.

D'una altra banda, les entitats creuen en un 88%, com aspecte positiu de la participació, que s'enforteix la relació amb l'Administració, i en un 84% que l'entitat es posiciona millor (pàgina 37).

⁴ Així, i a l'informe *Les associacions de Barcelona i la participació en els afers municipals* (pàgina 40), les associacions que no participen en espais municipals al·leguen en un 62% desconeixement o falta d'informació, la qual cosa implica que una part important d'aquest teixit associatiu no s'implica en els espais municipals de participació. Al mateix temps, l'enquesta *Òmnibus municipal. Presentació de resultats*. (pàgina 9) assenyala que el 33.2% dels barcelonins no coneix cap forma de participació, i el 32.9% (pàgina 16) creu que no n'hi ha cap forma de participació.

⁵ Aquesta falta de presència dels col·lectius es pot observar al llarg de les tabulacions de l'enquesta *Òmnibus Municipal Participació i Associacionisme. Tabulacions.*, especialment a les pàgines 1-8 i 9-17. Es tracta principalment dels joves de 16-24 anys i de les persones nouvingudes.

⁶ Al *Diagnòstic dels òrgans i mecanismes formals de participació de l'Ajuntament de Barcelona* (pàgina 61) s'assenyala que *Seria necessari invertir temps i recursos per millorar la coordinació a nivell intern i sistematitzar els processos...*

mostren menys interès per la participació. D'altra banda, quan se'ls pregunta sobre les seves preferències per participar en la gestió dels afers públics de la ciutat, destaquen la mobilitat, l'urbanisme i les infraestructures i, a continuació, obres i projectes urbans, el medi ambient, la neteja i la seguretat⁷. Les ¾ parts de les persones de 65 i més anys no coneixen cap forma de participació o creuen que no n'hi ha.

- També la majoria de la ciutadania desconeix l'entramat d'espais participatius i les seves possibilitats a l'hora de participar, així com també desconeix l'existència de canals d'interacció amb el Govern de la Ciutat. En el cas de voler fer arribar un suggeriment a l'Ajuntament, anar-hi directament o bé al Districte, Internet i els escrits o el correu ordinari, per aquest ordre, són els mecanismes preferits per la ciutadania⁸. Els Consells de Districte són els espais més coneguts per la ciutadania, per davant del telèfon del civisme, el Blog de Barcelona i les Audiències Públiques⁹.
- No obstant això, en aparent contradicció amb aquest desconeixement, gairebé la meitat dels barcelonins i barcelonines considera que l'Ajuntament disposa de suficients mecanismes de participació i només una mica més de la tercera part els considera insuficients¹⁰.
- Dintre d'aquest baix grau de coneixement de les possibilitats de participació (gairebé la tercera part no en coneix cap i la cinquena part no sap donar una resposta a aquesta qüestió) les associacions i Internet són les formes més conegudes de participació per part de la ciutadania més informada i predisposada, per davant de la seu del districte o la Web de l'Ajuntament.

⁷ Enquesta Òmnibus Municipal Participació i Associacionisme. Presentació de resultats. Pàgina 5.

⁸ Enquesta Òmnibus Municipal Participació i Associacionisme. Presentació de resultats. Pàgina 7.

⁹ Enquesta Òmnibus Municipal Participació i Associacionisme. Presentació de resultats. Pàgina 9.

¹⁰ Enquesta Òmnibus Municipal Participació i Associacionisme. Presentació de resultats. Pàgina 8.

2.2.3. Punts en comú i diferències de funcionament entre òrgans de districte i de ciutat

- Es valora positivament l'aposta de l'Ajuntament per la potenciació de la democràcia participativa, com a base de la governança i de la corresponsabilitat, com a garantia de transparència, de comunicació fluida entre ciutadania i Govern, de pertinença a una mateixa comunitat i com a millora de l'eficiència en la governabilitat de la ciutat. En aquest sentit, tant els òrgans de districte com els de ciutat són uns bons espais de trobada i de diàleg entre el teixit associatiu i l'estament tècnic. Uns i altres òrgans funcionen adequadament quan es treballen temes de proximitat, en el cas dels districtes, o grans temes de política municipal en el cas dels òrgans de ciutat¹¹.
- L'aprovació de les NRPC ha suposat la incorporació de noves associacions als processos participatius, la qual cosa ha millorat la representació del teixit associatiu en els òrgans de districte i de ciutat¹².
- No es realitza el nombre suficient d'avaluacions ni de retorns, sobretot en els òrgans i processos de districte¹³.
- Pel que fa als recursos, els òrgans de ciutat estan més ben dotats, per la qual cosa acostumen a tractar els temes amb més eficàcia. Els òrgans de ciutat, a diferència dels de districte, elaboren dictàmens i altres informes que incideixen i afecten la presa de decisions de l'Ajuntament. Els espais de districte tracten temes i apliquen processos que generen menys incidència.
- Si bé els dèficits de coordinació afecten tots els espais de participació, els de districte els pateixen especialment per les mancances d'articulació entre les instàncies d'un mateix districte, entre districtes i entre districtes i Ciutat¹⁴..

¹¹ *Diagnòstic dels òrgans i mecanismes formals de participació de l'Ajuntament de Barcelona* (pàgines 60-61).

¹² *Diagnòstic dels òrgans i mecanismes formals de participació de l'Ajuntament de Barcelona* (Pàgina 60).

¹³ *Diagnòstic dels òrgans i mecanismes formals de participació de l'Ajuntament de Barcelona* (Pàgines 60-61).

¹⁴ *Diagnòstic dels òrgans i mecanismes formals de participació de l'Ajuntament de Barcelona* (Pàgina 60).

3. PROPOSTA DE LÍNIES DE TREBALL PER AL DEBAT SOBRE ELS CONTINGUTS DEL PDPC.

A continuació hom presenta aquells aspectes que es deriven del diagnòstic com a dimensions bàsiques del PDPC i que en constitueixen l'arquitectura principal. En els debats que seguiran en el marc del procés d'elaboració participativa del PDPC seran els temes focals per a la discussió i els continguts que en resultin seran el nucli significatiu del PDPC de Barcelona.

3.1. EL MARC DEL PDPC

L'elaboració del PDPC implica definir i determinar els objectius generals i específics de la participació a Barcelona, els reptes i les etapes que caldrà assolir. També caldrà determinar uns valors, principis i criteris per a la participació a la ciutat, concretant els rols i funcions de cada actor bàsic, així com la seva articulació.

El marc del PDPC indica els principis i valors, abast i finalitats del PDPC, en els termes que segueixen, en els que hom haurà d'enquadrar els objectius, organització, instàncies, rols, funcions i processos del PDPC.

3.1.1. PRINCIPIS I VALORS

El Pla Director Municipal de Participació Ciutadana és un instrument de planificació amb què es dota el Govern de Barcelona per tal d'orientar la participació ciutadana en els propers 5 anys. Té, doncs, voluntat de convertir-se en el full de ruta de la participació a Barcelona a mig termini i ha de vetllar per a l'impuls d'una nova governança, més corresponsable, participativa i relacional.

La construcció col·lectiva de la ciutat persegueix el foment del capital social, la millora de la cohesió i de la qualitat de vida de la seva ciutadania i les solucions compartides davant els reptes de Barcelona. Implica un compromís del Govern per a garantir i millorar els canals de comunicació i de relació, i per aprofundir en les pràctiques democràtiques, des de la democràcia representativa fins la democràcia directa.

En definitiva, la perspectiva del PDMPPC és fomentar el creixement de la participació ciutadana, com a aprofundiment de la democràcia representativa i com a afegit de qualitat en la gestió de les polítiques

públiques. S'aposta per un creixement quantitatiu de la participació –de persones i d'entitats- i qualitatiu –d'implicació i de responsabilitat compartida-.

Per tal que aquests objectius siguin comuns a tota l'estructura municipal, cal que en la seva definició i la seva posterior execució s'involucrin totes les regidories, àmbits i serveis. Aquesta transversalitat i integralitat del Pla afecta, per tant, totes les àrees i a tota l'organització.

3.1.2. ABAST

El marc del PDPC té tres dimensions principals que en determinen l'abast i condicions:

- 1) El seu objecte és la participació impulsada i promoguda des del Govern de l'Ajuntament de Barcelona, i per tant no inclou aquella participació que la ciutadania impulsa o promou des de les associacions o a títol individual en qualsevol àmbit o territori de la ciutat.
- 2) La responsabilitat en la seva execució correspon a tota l'organització municipal, mitjançant un treball coordinat i transversal, per tal que la política participativa guanyi en eficàcia i eficiència.
- 3) Es dissenya sota amb una metodologia participativa, amb la voluntat que obtingui un alt nivell de consens en la seva planificació i redacció. Aquesta participació també s'aplica a la seva execució, seguiment i avaluació.

3.1.3. FINALITATS

Les seves finalitats principals són:

- Fomentar la participació de la ciutadania barcelonina en la gestió dels afers públics de la ciutat. Promoure la governança i la corresponsabilitat.
- Millorar els òrgans, canals, tècniques i metodologies de participació existents a la ciutat per tal de fer-los més inclusius, eficaços, coordinats i eficients.

3.2. LÍNIES DE TREBALL PER A L'ELABORACIÓ DEL PDPC

Aquests temes pretenen ser els principals eixos del debat del procés d'elaboració del PDMP i sobre els quals caldrà definir els objectius específics, els processos i metodologies i les accions que els han de fer possibles.

- **Sensibilitzar el conjunt de la ciutadania sobre les polítiques participatives impulsades des del Govern.**

Una gran part de la ciutadania, i en menor mesura del seu teixit associatiu, desconeix les possibilitats de participar i influir en la governança de la ciutat, més enllà dels drets reconeguts d'informació, suggeriment o queixa davant les institucions municipals.

Caldrà definir elements de pedagogia, comunicació, motivació i mobilització de la ciutadania.

- **Racionalitzar i estructurar els òrgans de participació de la ciutat**

L'alt nombre d'òrgans, processos i mecanismes de participació i les interrelacions entre aquestes instàncies requereixen d'un alt nivell de coordinació i de lideratge organitzatiu per part de l'Ajuntament de Barcelona, amb l'objectiu de millorar la seva eficàcia, minimitzar els esforços i economitza els recursos disponibles. Caldria, per tant, racionalitzar i reorganitzar el mapa de la participació a la ciutat, als districtes i als barris, simplificant-lo i adequant-lo a les necessitats específiques dels territoris i dels àmbits, i a les possibilitats i característiques dels actors socials implicats en els processos.

Cal fer compatibles la proximitat i la concreció territorial o sectorial dels processos participatius, amb una estratègia participativa a escala de ciutat. Això demana una bona coordinació i articulació de les instàncies de cada districte, entre districtes i entre la Ciutat i els districtes.

Cal també contemplar les possibilitats de la participació en els organismes públics participats per l'Ajuntament de Barcelona.

- **Millorar la qualitat de les instàncies i dels processos participatius**

Cal garantir l'adequat assoliment de les etapes dels processos participatius –la informació, el debat i les deliberacions, la incidència, el retorn de la informació, el seguiment i l'avaluació d'aquests processos-. Informació, transparència, abast i límits, metodologies adequades, gestió dels processos basada en l'excel·lència, aplicació, seguiment i avaluació són dimensions bàsiques de tot procés que cal definir i optimitzar en cada instància i projecte de participació.

Caldria introduir, per tant, noves metodologies i compromisos en les fases d'elaboració de memòries i normalitzar la fase avaluativa en tots els àmbits de la participació ciutadana.

Les sessions i les deliberacions en els diversos espais de participació haurien de ser moltes vegades més àgils i dinàmiques. Cal millorar els nivells d'informació anteriors (canals per participar, documentació prèvia) i posteriors (seguiment, avaluació, difusió) a la fase de deliberació que es dona en els espais de participació¹⁵. També, com a qüestions derivades del mateix desenvolupament de les sessions, és necessària una major agilitat en les actes, flexibilitzar els ordres del dia i donar resposta adequada en temps i forma a totes les intervencions, especialment en les audiències i els consells de districte.

Cal millorar els canals d'informació sobre les actuacions i les propostes de futur de l'Ajuntament per al conjunt de la ciutat i per als districtes i barris. No s'aprofiten suficientment pels actors implicats, per tal de fer front a la complexitat dels reptes actuals i la diversitat d'actors socials, les noves tecnologies i els canals d'informació disponibles, com ara les webs municipals o el 010¹⁶. La seva utilització, i la recerca de noves formes de

¹⁵ Així, per exemple, dues de les aportacions de les federacions i dels consells sectorials al PAM 2007-2011 apunten a la manca d'informació del que s'està fent i del què es farà, i que no es fa seguiment i avaluació de la tasca dels consells. D'una altra banda, a l'informe *Les associacions de Barcelona i la participació en els afers municipals* (pàgina 27) es diu que el 63% de les associacions *fa una valoració negativa de la informació i documentació que es dona i l'equip tècnic que impulsa els processos*. També, a la pàgina 46, les persones de les entitats entrevistades consideren majoritàriament que *Cal clarificar bé els diferents objectius i funcions de les reunions en cada moment: informació/consulta/decisió*. Finalment, a la mateixa pàgina s'hi apunta que *Les audiències públiques són massa llargues i només són informatives*.

Les aportacions de les federacions i dels consells sectorials al PAM 2007-2011 apunten en la mateixa direcció, i assenyalen que *no es dona resposta a totes les intervencions (audiències i consells de districte)*.

¹⁶ A tall d'exemple, i segons l'enquesta *Òmnibus municipal. Presentació de resultats*. (pàgina 7), només el 3.8% dels enquestats es dirigiria al 010 per participar o suggerir una proposta a l'Ajuntament, i el 18% per Internet. Tan sols el 4.6% dels ciutadans coneix la Web municipal com a forma de participació (pàgina 9).

comunicació més eficaçes, repercutiria en una major eficiència i agilitat dels processos participatius, tot i tenir en compte, alhora, els canals tradicionals d'informació i comunicació entre els actors participants.

Per tal de millorar la coordinació, la comunicació i la relació, calen accions formatives per a tots els actors presents en els òrgans i processos de participació. Aquesta formació pot ser general, sobre mètodes i aspectes organitzatius, o específica, sobre temàtiques concretes o puntuals d'àmbit de ciutat, de districte o de barri¹⁷.

Tant en consells de ciutat com de districte, cal millorar la dinàmica participativa de les sessions, i dotar-les de capacitat per a fer front a temes d'actualitat que requereixen una ràpida capacitat de resposta¹⁸.

El PDPC haurà d'incloure els seus propis criteris, indicadors i processos d'avaluació, per tal de poder seguir i validar la seva aplicació i desplegament.

També caldrà definir els recursos necessaris per a la seva plena execució.

- **Reforçar la presència de la xarxa associativa en els espais de participació**

Augmentar i reforçar la presència de la xarxa associativa de la ciutat és una condició indispensable per a la qualitat de la política participativa de l'Ajuntament, que posa l'accent en el reconeixement de les entitats com a interlocutores privilegiades de la seva política participativa. Aquesta presència hauria de reflectir la diversitat associativa pel que fa als àmbits territorials i sectorials d'actuació de les pròpies entitats, que actuen com a canal de transmissió d'informació i d'interlocució en els diversos espais de participació.

- **Incloure la diversitat de la ciutat en les seves instàncies participatives**

La política participativa del Govern municipal, que s'adreça al conjunt de la ciutadania, associada o no, ha de realitzar l'esforç necessari per a fer possible la universalització de la participació ciutadana, cercant la implicació de persones i col·lectius amb escassa o nul·la presència en

¹⁷ Al *Diagnòstic dels òrgans i mecanismes formals de participació de l'Ajuntament de Barcelona* (pàgina 60) es diu literalment que ... hi ha una falta d'intercanvi d'informació a nivell intern entre ciutat i districtes i de doble sentit, de dalt a baix i de baix a dalt.

¹⁸

Op. Cit. Pàgines 60-61.

òrgans i processos participatius impulsats des de l'Ajuntament, com ara la gent més jove –especialment les persones de 16-24 anys- i les persones nouvingudes.

Cal potenciar la participació (informació/comunicació) als barris, i la d'aquelles persones o grups que tenen més sentiment de llunyania o de falta de participació, no obstant el gran nombre de consells existents¹⁹. Aquesta informació es fonamenta en millors pràctiques comunicacionals, efectivitat en la resposta a les queixes o aportacions i un llenguatge més clar i accessible a la ciutadania.

¹⁹ De les aportacions ciutadanes individuals al PAM 2007-2011 s'infereixen, entre d'altres, aquests aspectes:

- *La ciutadania no se sent suficientment escoltada*
- *La manca de comunicació dona sentiment de llunyania*
- *El llenguatge no és clar*

L'informe *Les associacions de Barcelona i la participació en els afers municipals* (pàgina 61) també assenyala que ... *existeixen dos canals d'informació molt vàlids encara per explotar en termes de participació: el 010 i els webs municipals.*